

LitLab Leesclub

Leesclub 16: Lichaam & ziel

Kroonsz van Marco Kunst

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Kroonsz* van Marco Kunst. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd mede ontwikkeld door docente Marloes Lip in samenwerking met de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

“Zacharias Kroonsz hief zijn handen in een gebaar van onmacht. “Ik ben arts! Het is mijn plicht om mensen te genezen. Dus ook om te proberen de dood te begrijpen...”

“Alleen God bepaalt wie leeft en wie sterft!” klonk Van Lamsweerde's stem scherp. “Niet jij, Zacharias Kroonsz! De dood is Zijn domein. Wij stervelingen dienen ons daarbij neer te leggen.” Wessels vader sprong op. “Maar ik wil leven en dood alleen maar begrijpen!” riep hij uit. “Nieuwsgierigheid is geen zonde, toch?” (p. 17).

Kroonsz is een roman van Marco Kunst over de zeventiende-eeuwse arts Zacharias Kroonsz en zijn zoon Wessel. Ze zijn gefascineerd door de nieuwe filosofie van hun tijd. Het was de eeuw van Descartes, Spinoza en Huygens: mannen die niet langer blind vertrouwden op de waarheid van de Bijbel, maar op zoek gingen naar de aard van het bestaan, de mens en het heelal. Met hun onderzoek naar de werking van de natuur, het menselijk lichaam en de ziel kwamen deze denkers op het terrein van de godsdienst terecht. Leeft de ziel na het leven voort in de hemel of de hel, zoals de Kerk beweerde, of is hij net zo sterfelijk als het lichaam? Wordt je leven door God en zijn ‘voorzienigheid’ bepaald, of bestaat er zoiets als een vrije wil? En is het leven een mysterie dat alleen God begrijpt, of kunnen we de wereld, inclusief het menselijk lichaam, zien als een machine vol radartjes waarvan we oorzaak en gevolg wetenschappelijk kunnen beschrijven?

Wessel en Zacharias slagen er ondertussen in door wetenschappelijke experimenten de ‘levenslijnen’ – een soort ziel – van mensen zichtbaar te maken en daarmee hun sterfdatum te voorspellen. Wanneer ze ontdekken dat ze ook hun eigen levenslijn kunnen bewerken, maakt Zacharias eerst zichzelf en dan ook zijn zoon onsterfelijk. Maar de gevolgen zijn rampzalig: door hun onsterfelijkheid raken ze gevangen in de tijd. Wanneer ze in de eenentwintigste eeuw belanden, komt hun zielloze leven tot een dramatische climax. *Kroonsz* is een filosofische roman die je voor allerlei grote vragen stelt, over de dood, de vrije wil, het geloof en de liefde.

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *Kroonsz*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Kroonsz* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

Waarom mogen Wessel en Lykke geen relatie hebben met elkaar?

LitLab

Quizvraag 2

Waarom gaat Wessel bij zijn vader in de leer?

LitLab

Quizvraag 3

Waarom wordt Zacharias heel bang wanneer hij zijn eigen levenslijn heeft gezien?

LitLab

Quizvraag 4

Wat is de 'Kronoscoop'?

1. Een apparaat om levenslijnen te kunnen zien.
2. Een apparaat om levenslijnen te kunnen verlengen.
3. Een apparaat om in de toekomst te kunnen kijken.

LitLab

Quizvraag 5

Bor en Pink worden naar Amsterdam gelokt met een speciale uitnodiging. Waarvoor?

LitLab

Antwoorden

1. Vanwege het standsverschil: hij is de zoon van een arts, zij is 'maar' een huishoudster.
2. Dat moest van zijn moeder.
3. Hij ziet dat hij nog 10 dagen heeft en hij wil niet dood.
4. Antwoord 1: Een apparaat om levenslijnen te kunnen zien.
5. Een voorstelling van Theater 'De Torn'.

LitLab

Quizvraag 3

Quizvraag 2

Quizvraag 1

Antwoorden

Quizvraag 5

Quizvraag 4

Feest der herkenning? 1/8

Het citaat uit de inleiding komt uit een discussie tussen arts Kroonsz en een predikant. Hoe sta jij in de discussie: vind jij dat mensen het recht hebben om het leven te mogen verlengen of beëindigen?

Feest der herkenning? 2/8

Het begin van *Kroonsz* speelt zich af in de tweede helft van de zeventiende eeuw. Wat weten jullie over deze eeuw en waarom speelt het verhaal zich nu juist in deze periode af denk je?

Feest der herkenning? 3/8

Wat vind jij: kan het onderzoek dat Zacharias doet hand-in-hand gaan met het geloof? Of juist niet?

Feest der herkenning? 4/8

Zacharias is bang voor wat de dood hem zal brengen ('Hij leefde alleen verder uit angst voor het lot dat hem aan de andere zijde wachtte'). In hoeverre kun je dat begrijpen?

Feest der herkenning? 5/8

Is er in jouw eigen leven sprake van dat de vrije wil ingeperkt wordt door (processen in) het lichaam? Zo ja, hoe gebeurt dat? Zo nee, waarom niet?

Feest der herkenning? 6/8

'Volgt u Descartes, en bent u een denkend ding... een stomme machine met een verloren zieltje in zijn pijnappelklier (...)?' Wat is jouw antwoord: zie jij de mens als een 'machine' die gestuurd wordt door zijn lichaam of brein, of heb je een andere visie?

Feest der herkenning? 7/8

Wessel zegt: 'Ik ben een experiment van de vader'. Wat bedoelt hij daarmee, en ben je het met Wessel eens? Ben jij ook een 'experiment' van je ouders?

Feest der herkenning? 8/8

Zijn er – behalve je lichaam en je ouders – volgens jou nog andere factoren in jouw leven waardoor jij 'gedetermineerd' wordt?

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

Kroonsz bestaat uit drie delen: De klok, De Torn, Het weefsel van de werkelijkheid. Waarom zouden de losse delen in het verhaal zo heten, denk je?

Stof tot nadenken? 2/8

Kroonsz wordt verteld vanuit verschillende perspectieven (Zacharias, Wessel, Pink, Bor). Wat is daarvan het effect voor je beleving van het verhaal?

Stof tot nadenken? 3/8

Kroonsz is een roman met magische of surrealistische elementen. Zijn er andere verhalen (romans, films, tv-series etc.) waaraan je moest denken tijdens het lezen en in hoeverre vind je de verhalen op elkaar lijken?

Stof tot nadenken? 4/8

Zacharias trekt Wessels levenslijn uit zijn lichaam. Hoe zie jij die daad? Gaat het om eigenbelang, liefde voor zijn zoon, een wetenschappelijk experiment, of iets anders?

Stof tot nadenken? 5/8

Met de onsterfelijkheid van Wessel en Zacharias wordt hun leven betekenisloos, zo lijkt het verhaal te suggereren. Op welk moment en hoe vindt Wessel die betekenis weer terug in zijn leven?

Stof tot nadenken? 6/8

Bor mengt zich ook in de discussie over de mens als 'machine' wanneer hij zegt dat Dewi's liefdesverdriet alleen door hormonen veroorzaakt wordt. Kun je uitleggen wat hij met zijn opmerking bedoelde, en ben je het met hem eens?

Stof tot nadenken? 7/8

Wessel komt uiteindelijk in verzet tegen zijn vader doordat hij verliefd wordt op Pink. Kun je volgens jou spreken van wilskracht, of is hij ook maar een slaaf van zijn hormonen?

Stof tot nadenken? 8/8

De roman stelt een oude filosofische vraag aan de orde: bestaat de vrije wil (d.w.z. de vrijheid om je eigen denken en handelen te kunnen bepalen)? Op welke momenten wordt die vrijheid beperkt voor Wessel, Pink en Bor?

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8